

آزادی بیان به سبک فرانسوی!

عاطفه جعفری خبرنگار گروه فرهنگ

بشیر بی آزار چهارشنبه هفته گذشته بعد از یک ماه زندانی شدن در فرانسه به کشور بازگشت. آخرین پستی که در فضای مجازی اش قبل از زندانی شدن گذاشت؛ این بود: «هفته گذشته فرصتی پیش آمد تا در نشست در سازمان ملل، درباره تحریم های ایران، جنایات اسرائیل و بی خاصیتی سازمان ملل صحبت کنیم؛ و جالب اینکه هر سخنرانی بیشتر علیه اسرائیل حرف می زد، بیشتر توسط حضار تشویق می شد! صهیونیست ها، هیچ گاه تا این حد تنها، منفور، شکست خورده و ذلیل نبوده اند.»

دستگیری در فرانسه

یک ماه پیش خبر رسید که بشیر بی آزار، فعال رسانه ای در فرانسه دستگیر شده است. او که سابقه مدیریت در دفتر موسیقی و سرود سازمان صداوسیما را هم داشته، برای تحصیل همسرش به فرانسه سفر کرده بود. پلیس فرانسه ابتدا او را احضار می کند و بعد هم بدون ذکر دلیل و توضیح بازداشت می شود. فرانسه در مدت بازداشت او هیچ واکنشی نداشت و در برابر سوال و واکنش های مقامات ایرانی به این اتفاق، سکوت کرد. در همان زمان اعلام شد، زندانی شدن بی آزار، به دلیل فعالیت های ضد صهیونیستی او در شبکه های مجازی است. او با انتشار مطالب مختلفی در فضای مجازی تلاش بر افشای عملیه رسانه های صهیونیستی فارسی زبان نیز کرده بود. همان زمان ایران اینترنشنال از دستگیری او خوشحال شده بود. از همان روز اول با اعلام خبر دستگیری درکنار دولت فرانسه قرار گرفت و دستگیری او را جوری پوشش می داد که نمی توان نقشش در این دستگیری را منکر شد.

ماجرای احضار نامه پلیس فرانسه

برای اینکه بدانیم چه اتفاقی برای بی آزار در زمان دستگیری و قبل آن افتاده سراغش رفتیم. او با روایت آن اتفاق گفت: «در تاریخ ۳ ژوئن، احضاریه ای برای من آمد تا خودم را به ساختمانی با آدرسی که فرستاده بودند، معرفی کنم. ابتدا آن آدرس را چک کردم و متوجه شدم که آن ساختمان برای پلیس فرانسه است. همان زمان احضاریه را برای چند نفر از وکلای فرانسوی فرستادم، چون لحن تند و تیزی داشت و خواسته بودند که مدارک اقامتی را ببینند و حتی در همان احضاریه گفته شده بود، ممکن است تحت بازداشت قرار بگیرم. خودم فکر می کردم فقط می خواهند مدارک اقامتی را ببینند و چند سوال و بعد هم تمام می شود.»

وکلای فرانسوی چه گفتند؟

او در ادامه صحبت هایش به حرف های وکلایی که احضاریه را دیده بودند اشاره کرد و گفت: «وکلای بعد از اینکه احضاریه را دیدند، یک سوال مشترک داشتند؛ اینکه آیا مطلبی در فضای مجازی در مورد فلسطین، اسرائیل یا مشابه اینها منتشر کرده ای؟ جواب مثبت بود اما در آن زمان، حقیقتا حرف این وکلای را باور نکردم. با وجود اینکه در سه سالی که در فرانسه اقامت داشتم، دیده بودم که چطور با مسلمانان برخورد می کنند اما باز هم می گفتم

اینجا فرانسه است و طبیعتا نمی خواهند چیزی را که در فضای مجازی و توییتر وجود دارد به دنیای واقعی بیاورند. نکته بعدی که باعث می شد فکر کنم ممکن نیست به خاطر این موضوع باشد، این بود که در کشورهای غیردموکراتیک و اینها هم کسی را به خاطر پستی که در فضای مجازی گذاشته است نمی گیرند، برای همین آن احضاریه را خیلی جدی نگرفتم.»

دستگیری در روز احضار

بی آزار در ادامه گفت وگویی که داشتیم به روزی اشاره کرد که به اداره پلیس رفته بود و این طور ادامه داد: «آن روز با همسر و پسر کوچکم به اداره پلیس رفتیم و با رسیدن مان مرا از آنها جدا کردند و به اتاق دیگری بردند و از همان لحظه بازداشت شدم. البته ابتدای دستگیری چیزی نمی گفتند، بعد از ساعتی رسما اعلام کردند بازداشت هستی اما هنوز اتهامات را نگفته بودند، فقط اشاره کردند که به زندان متز نزدیک مرز لوکارامبورگ منتقل می شوی. این زندان چهارساعت با جایی که بودیم فاصله داشت. بعد از اینکه این موارد را گفتند، به دادگاه اشاره کردند که بعد از انتقال به زندان، ۴۸ ساعت بعد دادگاه تشکیل می شود. همان موقع خواستم همسر و پسر ما ببینم اما اجازه ندادند و وکیلیم را خودشان به آنها رساندند.»

اتهامات برای فضای مجازی

بی آزار با اشاره به اینکه هنوز نمی داند چرا دستگیر شده است، از لحظه سوار شدن و انتقال به زندان گفت: «من را سوار ماشینی کردند و تا اینجا هنوز نمی دانستم دلیل بازداشت چه چیزی است؟ البته تا قبل از سوار شدن ماشین هم، مرا به سلول افرادی بردند تا کارهای اداری را انجام دهند. زمانی که سوار ماشین پلیس شدیم؛ ۱۰ برگه که به زبان فرانسوی بود، به من دادند که مرتبط با وزارت کشور فرانسه بود. با خواندن آن برگه ها متوجه شدم تمام اتهامات من در مورد فضای مجازی است و همان موقع حرف های وکلای را به یاد آوردم. در آن برگه ها نوشته شده بود، براساس پست هایی که در مورد فلسطین در فضای مجازی گذاشته ام. همین طور پستی که برای تلویزیون ایران اینترنشنال گذاشته و گفته بودم اینها دروغ می گویند. اتهام دیگری که در آن برگه ها نوشته شده بود، پست هایی که در حمایت از فلسطین گذاشته بودم و گفته بودند تو از حماس و تروریست ها حمایت کردی، درحالی که پست هایم نه به زبان انگلیسی بود و نه فرانسه، همه را به فارسی نوشته بودم اما در اتهام هایشان گفته بودند خلاف امنیت فرانسه حرف زدی.» او در ادامه صحبت هایش، روایتش را به زندانی برد که در آن حضور داشت و گفت: «زندانی که در آن بودم قوانین بسیار سختگیرانه ای داشت؛ اسم آنجا بازداشتگاه وزارت کشور بود که از زندان به مراتب شرایط سخت تری داشت. کسانی که آنجا بودند محکومیت های طولانی مدت داشتند و اظهار می کردند زندان بسیار راحت تر از اینجا است.»

آزادی بیان در حد شعار

در جایی که همیشه شعار آزادی بیان داده می شود، این مدل واکنش به حمایت از مظلومانی که هیچ امیدی ندارند، آنقدر عجیب است که به گفته بشیر بی آزار؛ درچه جدیدی از عدم آزادی را برای انسان باز می کند. او در ادامه صحبت هایش گفت: «من با مرحله پیشرفته تری از خفقان مواجه

شدم. کسانی که فقط شعارهای توخالی می دهند ولی فکر نمی کردم در این حد بی حیا باشند و شعارهای خودشان را زیر پا بگذارند.» او با اشاره به این اتهامات و جوابی که به آنها داده بود، گفت: «من در جواب آنها گفتم که همه درباره این موضوع حرف می زنند و من هم نظراتم را نوشتم، اما آنها این را خلاف امنیت فرانسه تشخیص دادند و باعث دستگیری و زندانی شدنم شد.»

واکنش ها به دستگیری

در همان زمان واکنش ها به دستگیری او در فضای مجازی و رسانه های فارسی ادامه داشت و در کنار آن، اظهارنظرهای مختلف هم منتشر می شد؛ مرتضی سیمپاری، کارشناس مسائل حقوق بشر در همان زمان در گفت وگویی در تلویزیون با اشاره به اتفاقی که برای بشیر بی آزار افتاد، گفت: «بشیر بی آزار یک فعال رسانه ای ساده است که با کمترین میزان امکانات، با گوشی تلفن همراه ساده به مساله جنایت اعتراض می کند. اما در طرف دیگر اماونل مکرون قرار گرفته که به صورت علنی اعلام می کند به رژیم صهیونیستی ارادت دارد. مکرون همین چند وقت قبل که به مناطق اشغالی سفر کرده بود به مسئولان صهیونیستی اعلام می کند ما اجازه نمی دهیم که شما تنها بمانید.»

وزارت خارجه و ستاد حقوق بشر در مدتی که او در زندان بود تلاش بسیاری را برای آزادی اش انجام دادند و در همان روزها کاظم غریب آبادی، معاون امور بین الملل قوه قضائیه و دبیر ستاد حقوق بشر ایران، در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «تصمیم غیرقانونی و مغایر حقوق بشر دادگاه فرانسه، اخراج بشیر بی آزار ظرف ۲۸ روز است.» وی افزود: «با توجه به تهیه بلیت برگشت و عدم منع قانونی خروج، چرا فرانسه همچنان به بازداشت خودسرانه این تبعه ایرانی ادامه می دهد؟ قویا این رویه را محکوم می کنیم. پیگیری ها برای آزادی هرچه زودتر ایشان ادامه دارد.»

واکنش ها به آزادی او ادامه داشت تا اینکه چهارشنبه هفته گذشته، محمد مهدی رحیمی، مدیر روابط عمومی دفتر ریاست جمهوری در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «به لطف الهی، برادر بشیر بی آزار که به دلایل واهی و به طور غیرقانونی چند هفته قبل در فرانسه دستگیر و زندانی شده بود، آزاد شده و در مسیر بازگشت به میهن است.»

ترساندن فعالان مجازی در فرانسه

بی آزار معتقد بود که هدف فرانسه در زندانی کردنش ترساندن دیگران بود و گفت: «هدف آنها این بود که این کار را انجام دهند تا حساب کار برای بقیه افراد، دست شان بیاید و می خواستند فعالان فضای مجازی را بترسانند ولی این اتفاق در رسانه های فرانسه آمد و مورد پرازش رسانه ای قرار گرفت و خود جامعه فرانسه به این ماجرا معترض شده بود. فرانسه دید اگر بخواد این کار غیرقانونی را ادامه دهد، احتمالا در افکار عمومی با مشکل روبه رو شود و به همین دلیل بدون مقدمه من را به پرونده آوردند و به تهران بازگشتم.»

هنرمندان چه وظیفه ای دارند؟

این هنرمند درخصوص اتفاقاتی که در این یک ماه برایش افتاد و ثبت آن گفت: «به نظرم ارزش دارد این وقایعی که رخ داده ثبت و ضبط شود و برای کسانی که این موارد را نمی دانند انتقال داده شود؛ می دانستم در غرب آزادی

بیان و حقوق بشر وجود ندارد، ولی در مدت یک ماه گذشته که این اتفاق رخ داد و من در فرانسه زندانی شدم با چهره دیگری از غرب و حکومت غرب آشنا شدم. در غرب مطلقا به آزادی بیان اعتقادی ندارند، آنجا به انواع حقوق مردم مطلقا اعتقادی ندارند و تمام آنچه مطرح می کنند یک روپناست و پشت آن با آنچه در ظاهر است کاملا متفاوت بوده، من شعار نمی دهم و این را با گوشت و پوست و استخوانم در این یک ماه گذشته لمس کردم که در فرانسه حتی به وکلای من پاسخ نمی دادند. در همین حد که بگویند چه اتفاقی در حال وقوع است.»

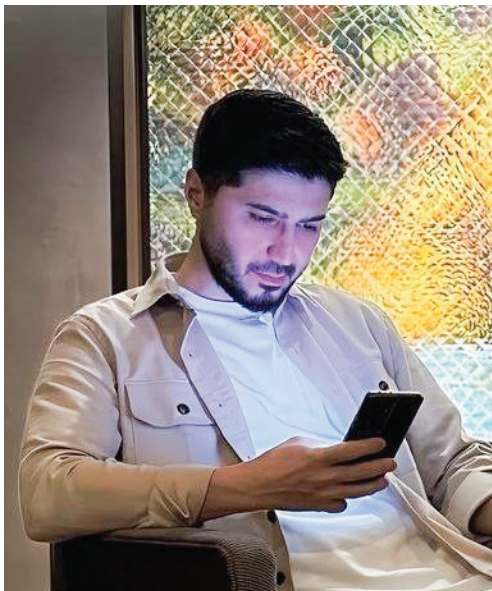
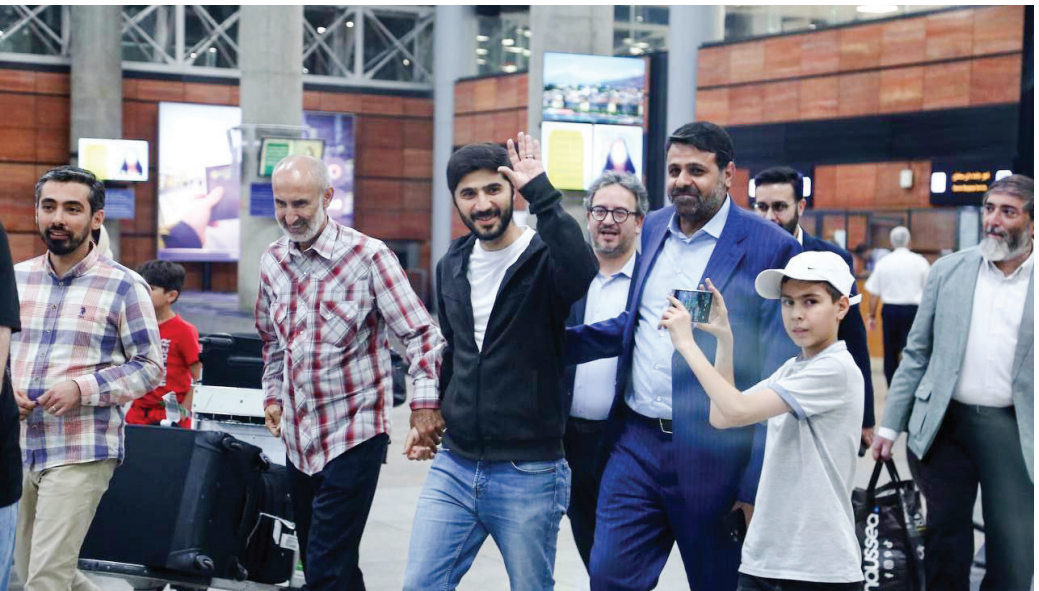
او وظیفه هنرمندان را برای اینکه از واقعیت این روزهای غرب، با زبان هنر برای مردم بگویند، بیشتر می داند و گفت: «الان دنیای رسانه و هنر است و کل دنیا و دولت ها و سیاستگذاران دنیا اهداف شان را به وسیله هنر و رسانه به پیش می برند. غرب تمام دروغ هایی که گفته و تمام آن چیزی که ساخته به واسطه هنر و رسانه بوده و هرچقدر هنرمندان ما بتوانند در معرفی ایران، واقعیت ها و حقایق ایران و آزادی های ایران قدم بردارند بسیار ارزشمند است، چون به واسطه نمایی که غرب از ما ساخته شاید خیلی ها فکر کنند در ایران آزادی و آزادی بیان نیست و بعضا هنرمندان ما هم این سوء برداشت را داشته باشند و اگر هنرمندان ما وارد شده و بتوانند ایران را آن گونه که هست به دنیا معرفی کنند ما یک جهش بسیار بزرگی خواهیم داشت و به نظر من وظیفه و رسالت اصلی هنرمند این است که کشورش را آن گونه که هست معرفی کند.»

آزادی اما فارسی صحبت نکن!

بشیر بی آزار درخصوص آزادی اش گفت: «بعد از این ماجرا در جامعه فرانسه صداها بلند شد که چه معنی دارد به دلیل فعالیت در فضای مجازی یک نفر در زندان باشد. دولت فرانسه نمی توانست این موضوع را توجیه کند سپس اتهامات را که معمولا در این مواقع وارد می کنند مطرح کردند و دریافتند که اگر این بازداشت و زندان ادامه پیدا کند در داخل کشورشان با افکار عمومی به مشکل برخورد خواهد کرد به همین دلیل بدون مقدمه سه شب گذشته ساعت سه و نیم بامداد ناگهان در سلول من باز شد و چند پلیس به من هگفتند جمع کن. حتی وقتی پرسیدم که کجا می روم پاسخی دریافت نکردم اما من را با دستبند و پابند وارد ماشین کردند و بردند و هیچ کس نمی دانست که من را کجا می برند. دیدم من رو به فرودگاه شارژدوگل آوردند از آنها خواستم اجازه دهند تا تماس تلفنی بگیرم به این شرط اجازه دادند از تلفن استفاده کنم که فارسی صحبت نکنم و من پذیرفتم و یک دقیقه فرصت دادند تا بازگشتم را اطلاع دهم.»

شاید مستند بسازم

این هنرمند درباره ساخت مستند درخصوص اتفاقی که برایش افتاده است، گفت: «حتما اتفاقی که افتاده و تجربیات کسب شده ارزش ثبت و ضبط و مستند شدن و انتقال را دارد. توفیق داشتم مستقیم و بی واسطه تجربه هایی کسب کنم با اینکه از قبل هم آگاهی داشتم اما در واقعیت هم با روی دیگری از غرب مواجه شدم، آنها به انواع حقوق و آزادی بیان اصلا اعتقادی ندارند، این را شاعر نمی دهم با پوست و گوشت و استخوانم لمس کردم، غرب فقط ظاهری از انواع آزادی دارد.»

چرا کیارستمی فیلمساز مهمی است؟

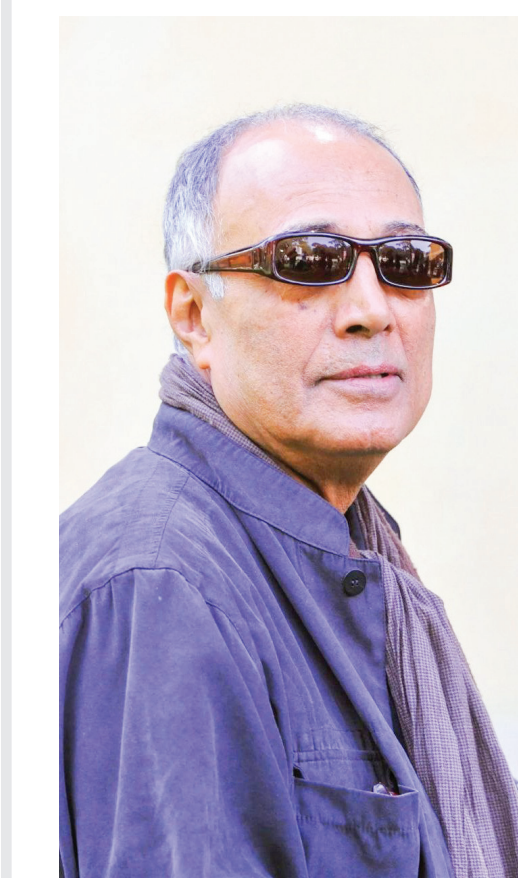
تغییر سینما به زبانی ساده و شاعرانه

عباس کیارستمی به عنوان یکی از تاثیرگذارترین چهره های سینمای ایران و جهان شناخته می شود. او ۱۴ تیرماه ۱۳۹۵ در ۷۶ سالگی از دنیا رفت. کیارستمی در ابتدا به عنوان طراح گرافیک، تصویرگر و مدیر تبلیغات فعالیت می کرد و سپس وارد عرصه فیلمسازی شد. فعالیت او در سینما از دهه ۵۰ با پیوستن به موسسه پرورش فکری کودکان و نوجوانان (کانون) آغاز شد و اولین فیلم کوتاه و مستند خود را در آنجا ساخت. عمده شهرت کیارستمی بین علاقه مندان سینمای جهان به خاطر سه گانه کوکر است. سه گانه کوکر یا سه گانه زلزله، به سه فیلم «خانه دوست کجاست؟» (۱۳۶۶)، «زندگی و دیگر هیچ» (۱۳۷۰) و «زیر درختان زیتون» (۱۳۷۳) گفته می شود. محل ساخت این سه فیلم در شمال ایران، استان گیلان و روستای کوکر و اطراف آن است. این سه فیلم از لحاظ موضوع به هم وابسته هستند و بیشتر بازیگران و عوامل در سه فیلم حضور دارند. اما فیلم سینمایی «طعم گیلاس» از موفق ترین آثار سینمایی کیارستمی است که در جشنواره فیلم کن موفق به دریافت نخل طلا شد.

تکنیک هایی که او در آثار سینمایی به کار می برد، علاوه بر اینکه وجه تمایز برای او و آثارش بود، روی جریان های فیلمسازی ایران و جهان اثر گذاشت. کیارستمی در فیلم هایش با استفاده از بازیگران غیرحرفه ای و محیط های واقعی اغلب مرزهای بین داستان و واقعیت را محو می کرد. رویکرد داستانشناسی او اغلب کم بیان است و با تمرکز بر روایت های

ساده سراز تجربیات انسانی و پرسش های فلسفی می رود. استفاده کیارستمی از استعاره های بصری و تصاویر شاعرانه به روایت های او عمق می بخشد و بینندگان را به تأمل در معانی نمادین ترغیب می کند. آثار او اغلب منعکس کننده یک انسان گرایی عمیق است که بر همدلی و تجربه مشترک انسانی تأکید دارد. با این حال در آثارش موضوعات اجتماعی و فرهنگی از جمله ارتباط متقابل بین ارزش های سنتی و مدرنیته ایران هم دیده می شود. او سینما را شکلی از گفت وگو می دانست، نه فقط بین فیلمساز و تماشاگر، بلکه در میان فیلمسازان در فرهنگ ها و دوره های مختلف. کیارستمی آماده آموختن از کارگردانان دیگر بود و به اهمیت یک گفت وگویی سینمایی جهانی اعتقاد داشت. مارتین اسکورسیزی، کارگردان مشهور سینمای هالیوود از جمله علاقه مندان به سینمای کیارستمی است. وی فیلم های کیارستمی را به دلیل سادگی و انسان گرایی عمیق شان تحسین کرده بود. آنچه برای اسکورسیزی جذاب بود توانایی کیارستمی در انتقال احساسات و مضامین پیچیده از طریق داستان گویی مینیمال است.

اسکورسیزی در بیانیه ای پس از درگذشت کیارستمی نوشت: «کیارستمی هنرمند بسیار خاصی بود. کسی که عمیقاً در فرهنگ خود ریشه داشت، اما فیلم هایی ساخت که فراتر از مرزهای کشورش نشین انداز شدند. آنها در خاک خود او ریشه داشتند، اما در عین حال به نظر می رسید که در یک دنیای انزاعی و تقریباً تخیلی رخ می دهند.»

آکیرا کوروساوا، کارگردان افسانه ای ژاپنی هم در مورد کیارستمی گفته بود: «کلمات نمی توانند احساسات مرا نسبت به فیلم های او توصیف کنند. من فقط به شما توصیه می کنم فیلم های او را ببینید و اگر عمیقاً تحت تاثیر قرار نگیرید نمی توانم به شما کمک کنم.» ژان لوک گدار هم یکی از چهره های اصلی موج نو فرانسه است که رویکرد نوآورانه کیارستمی در فیلمسازی را تحسین می کرد. او کیارستمی را یک فیلمساز مهم معاصر می دانست که مرزهای زبان سینمایی را جابه جا کرده است.

میشائیل هانکه، کارگردان اتریشی با تأکید رویکرد تأمل برانگیز کیارستمی در داستان نویسی، به تأثیر این کارگردان بر آثار خود اذعان کرده است. او که با فیلم «روبان سفید» موفق به کسب نخل طلا شده بود، در اظهار نظری اعلام کرد: «کارگردان مورد علاقه من در دهه اخیر سینمای جهان، عباس کیارستمی، خالق فیلم طعم گیلاس است.» جیم جارموش که به خاطر سبک فیلمسازی مستقل و مینیمالیست خود شناخته می شود، اغلب از کیارستمی به عنوان فیلمسازی تاثیرگذار یاد کرده است.

نوری بیلگه جیلان، فیلمساز ترکیه ای هم با تأکید بر اینکه آثار کیارستمی بر فیلمسازی اش تاثیر داشته؛ آن وجهی از سینمای این کارگردان ایرانی را ستایش می کند که کاوشی در طبیعت انسان و استفاده نوآورانه در فرم سینمایی است.